MÄGEDE HÄÄL

Loe veebis:

NR 4/63 | Rõuge valla leht | Aprill 2023

Vasakult: Eesti Linnade ja Valdade Liidu tegevdirektor Veiko Luhalaid, Saku vallavanem Marti Rehemaa, riigikogu liige Maido Ruusmann, president Alar Karis, Haapsalu linnapea Urmas Sukles, endine Saaremaa vallavanem ja tulevane regionaalarengu minister Madis Kallas, Rõuge vallavanem Britt Vahter ja Lääne-Nigula Vallavolikogu esimees Mikk Lõhmus. Foto: Raigo Pajula

President võõrustas omavalitsustegelasi

Eesti Vabariigi president Alar Karis kutsus 3. aprillil Kadriorgu seitse omavalitsusjuhtimisega lähedalt seotud inimest, et saada ülevaade sellest, kuidas omavalitsustel läheb, aga eelkõige, mida oleks vaja, tuleks ja saaks tulevikus paremini teha. Kutsutute seas oli ka Rõuge vallavanem Britt Vahter.

Poolteist tundi väldanud arutelu käigus räägiti läbi suur hulk murekohti, millega omavalitsustel praegu ja võimalik, et tulevikus tegeleda tuleb: väga ebaühtlane regionaalne areng, KOV-ide rahastumudeli kaasajastamise vajadus, ühendused (teed, internet), ettevõtluse arendamine, kodulähedane haridus, keskvalitsuse ja omavalitsuste suhestumine ja mitmed muud teemad.

President sõnas, et ta mõistab ja tajub vajadust tasakaalustatuma regionaalpoliitika ja tugevamate omavalitsuste järele. Presidendi käsutuses pole küll eraldi rahakotti omavalitsuste murede lahendamiseks, kuid tema tööriist on sõna, millega teema tõsidusele tähelepanu juhtida.

Rõuge vallavanem Britt Vahter on kohtumisega rahul, sest sai kõnealusel ja mitmelgi muul kohtumisel suutnud esile tuua väikeste ja äärealaliste omavalitsuste mured: „Oleme oma sõnumeid saanud edastada erinevates meediaväljaannetes ja kindlasti on see mõjutanud ka tänast valitsusprogrammi, mis peaks kaasa tooma kohalike omavalitsuste rahastamise mudeli muutuse ja rahastamise kasvu.“

Vajad õigusnõustamist? Riik toetab

Riik pakub Justiitsministeeriumi lepinguliste partnerite kaudu tasuta või soodustingimustel õigusnõustamist erinevatele elanikkonna rühmadele. Sellise nõustamise eesmärk on pakkuda abivajajale kiiret, kvaliteetset ja soodsat esmast õigusalast nõustamist:

OÜ HUGO – õigusnõustamine kõigile Eesti elavatele füüsilistele isikutele, kelle taotlusele eelnenud kvartali keskmine ühe kuu brutosissetulek on kuni 1200 eurot kuus. Erandiks on lapse õigusi puudutavad perekonnaasjad, mille puhul on sissetuleku piirmäär kuni 1700 eurot. Teenuse saamiseks tuleb abivajajal maksta 5 eurot omaosalustasu. Selle eest saab kaks tundi õigusnõu kas kohtumisega, inimese nõusolekul ka videosilla või telefoni teel. Järgnevad kolm tundi õigusnõu on võimalik saada soodushinnaga 45 eurot tunnis. Õigusnõustamist osutatakse väheste eranditega kõigis õigusvaldkondades. Vajadusel abistatakse ka nõuetekohase riigi õigusabi taotluse koostamisel.

Kohtumisega õigusnõustamist osutatakse üle Eesti suuremates linnades: Haapsalus, Jõgeval, Jõhvis, Kuressaares, Kärdlas, Narvas, Paides, Põlvas, Pärnus, Rakveres, Raplas, Tallinnas, Tartus, Valgas, Viljandis ja Võrus.

OÜ HUGO juristid vastavad õigusalastele küsimustele nii eesti kui vene keeles ka õigusabiportaal Jurist Aitab foorumis.

Täpsem info kodulehel: hugo.legal/tasuta-oigusabi/

MTÜ Eesti Puuetega Inimeste Koda – koostöös sihtasutusega Õigusteenuste Bürooga (ÕTB) pakutakse õigusnõustamise teenust keskmise, raske või sügava puudega inimestele. Erivajadusega isiku elukondlike õigusküsimuste lahendamiseks võivad sihtgrupi esindajatena nõustamisele pöörduda ka sihtgrupi hooldajad või pereliikmed. Teenus on sihtgrupi jaoks tasuta. Vajadusel on võimalus kasutada nõustamisel viipekeeletõlki.

Täpsem info kodulehel: epikoda.ee/mida-me-teeme/noustamine/oigusnoustamine; lisainfo: 5385 0005 ja otb@otb.ee.

Eesti Pensionäride Ühenduste Liit – tasuta õigusnõustamine eakatele. Võrus pakub teenust Feliks Luiksaar (522 1929, feliksluiksaar@hot.ee).

Täpsem info kodulehel: http://www.eakad.ee/tasuta-oigusabi/

Teenuse kohta täiendavate küsimuste korral võib pöörduda nii teenust osutavate lepingupartnerite poole kui saata küsimus aadressil info@just.ee.

Rõuge Vallavolikogu 28.03.2023 istungi kokkuvõte

Volikogu:

1. Võttis vastu Rõuge valla 2023. aasta eelarve kogumahus 10 196 483 eurot.

2. Määras Rõuge valla konsolideerimisgrupi 2022–2023 majandusaasta aruannete auditeerimise läbiviijaks audiitorbüroo E-Audit OÜ (registrikood 10241762).

3. Kinnitas lasteaiaõpetaja töötasu alammääraks täistööajaga töötamise korral 1574 eurot kuus ja magistrikraadiga või sellega võrdustatud tasemega lasteaiaõpetajal 1749 eurot kuus.

4. Kehtestas koolieelse lasteasutuse muude kulude vanemate poolt kaetava osa määra, mis on ühe lasteasutuses käiva lapse eest ühes kuus viis protsenti Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammäärast. Alates 1. maist on vanema poolt kaetava osa suuruseks 36 eurot ühes kuus. Vanemate poolt kaetava osa määr muutub vastavalt Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud töötasu alammäära muutmisele. Toimetulekuraskuses oleval vanemal on õigus taotleda vanema poolt kaetava osa vähendamist või erandkorras vabastamist juhul, kui tema elukoha aadress on rahvastikuregistri andmetel Rõuge vald ning tema elukoha aadress ühtib lapse elukoha aadressiga.

5. Kehtestas raamatukogule mittevajalike teavikute tasuta ja tasu eest võõrandamise tingimused ning korra.

6. Kehtestas riikliku toimetulekutoetuse arvestamisel arvesse võetavate eluasemekulude uued piirmäärad. Volikogu tõstis toimetulekutoetuse arvestamisel eluasemekulude piirmäärasid, kuna üldine elukallidus on tõusnud ning seeläbi saab kaasa aidata väikese või puuduva sissetulekuga inimeste toimetulemisele ning vältida eluasemekulude võlgnevuse teket.

7. Andis nõusoleku OÜ-le Matsi Mõis Kõrgepalu külas Urda kinnistu omandamiseks.

8. Võttis vastu protokollilise otsuse: Finantseerida projekti „Haanja küla kanalisatsioonitaristu rekonstrueerimine“ tingimusel, et vabanevad riigihanke „Haanja puhke- ja spordikeskuse arendamine“ hankelepingu raames finantskorrektsiooni alusel kinnipeetud vahendid.

Finantskorrektsiooni alusel kinnipeetud vahendite laekumine pidi selguma hiljemalt 01.04. 2023. Tänaseks on selgunud, et RTK on Tallinna Halduskohtu otsuse vaidlustanud. Seega puuduvad Rõuge vallal rahalised vahendid projekti „Haanja küla kanalisatsioonitaristu rekonstrueerimine“ rahastamiseks.

9. Andis vallavalitsusele loa sõlmida SA-ga Võrumaa Arenduskeskus hea tahte ja koostöö lepingu, mis raamistab poolte vahelise koostöö tehnoloogiaharidust pakkuva kooli kood/Jõhvi õppekoha rajamiseks Võru linna.

Ehita oma kodu Rõuge alevikku!

Rõuge vallavalitsus kuulutas välja perede elamumaa konkursi – ühe Rõuge alevikus asuva elamumaa krundi hoonestusõiguse müügi. Konkurss kestab 2. maini 2023.

Konkursi kaudu antakse peredele võimalus soetada sümboolse hinnaga elamumaa krunt oma kodu rajamiseks. Rõuge vald eelistab konkursi läbiviimisel peresid, kus on kasvamas üks kuni mitu last. Konkursi eesmärk ja oodatav tulemus on Rõuge valla elamufondi ja rahvastiku väärtustamine läbi uute elamute rajamise ja peredele hea elukeskkonna loomise.

Elamukrundile hoonestuseõiguse saamiseks tuleb huvilistel Rõuge vallavalitsusele esitada taotlus konkursi perioodil (30. aprillist 2. maini 2023). Konkursi võitja peab alustama elamu ehitustöödega hiljemalt kahe aasta jooksul ja ehitama elamu valmis ning saama kasutusloa hiljemalt viie aasta jooksul alates hoonestusõiguse kandmisest kinnistusraamatusse. Hoonestusõiguse saaja peab tasuma hoonestusõiguse aastatasu kuni elamule kasutusloa saamiseni ning seejärel on hoonestusõiguse saajal võimalik krunt osta hinnaga 0,5 €/m².

Konkursile pannakse ühe Rõuge alevikus asuva elamumaa krundi – Rahu tn 1 – hoonestusõiguse müük, konkurss on avatud 30. aprillist 2. maini 2023. Taotlemiseks vajalikud dokumendid tuleb saata elektrooniliselt aadressile vald@rauge.ee või postiaadressile Ööbikuoru 4, Rõuge alevik 66201, Võru maakond.

Vaata hoonestusõiguse tingimusi: Rõuge vallavolikogu otsus nr 1-3/2 (26.01.2021)

Taotluses peavad olema järgmised andmed:

- taotleja ja kaastaotleja (kaastaotleja olemasolul) ees- ja perekonnanimi, isikukood;
- taotleja ja kaastaotleja (kaastaotleja olemasolul) elukoha aadress(id), e-posti aadress, telefoninumber;
- taotlejaga koos elava alaealise lapse nimi ja isikukood;
- taotletava hoonestusõigusega koormatava kinnistu koha-aadress;
- elamu ehituse kalkulatsioon, rahastusallikad ja ehitamise ajakava.

Loe lähemalt: rougevald.ee/perede-elamumaa. Info on leitav ka kinnisvaraportaalis kv.ee.

OSTA MAJA MISSOS!

Rõuge vallavalitsus müüb elektroonilisel enampakkumisel

Misso õpilaskodu hoone kinnistu

pakkumisi oodatakse kuni 28.04.2023 oksjonikeskkonnas Osta.ee

Lisainfo: www.rougevald.ee –> Vallavara müük

Enampakkumisel on Misso õpilaskodu

Rõuge vallavalitsus müüb elektroonilisel enampakkumisel Misso alevikus endise õpilaskodu hoonestatud kinnistu alghinnaga 39 500 eurot.

Pakkumisi saab teha 28. aprillini oksjonikeskkonnas Osta.ee.

Rõuge vallale kuuluv kinnistu on kantud Tartu Maakohtu kinnistusosakonna kinnistusraamatu registriossa nr 2967341 (katastritunnus 46801:003:0343), asukoht Võru maakond, Rõuge vald, Misso alevik, Riia mnt 24, sihtotstarve ühiskondlike ehitiste maa 100%, pindala 2287 m².

Õpilaskodu kahekorruseline puuküttel hoone on heas/rahuldavas seisukorras ja hea juurdepääsuga. Hoones on tehtud parendustöid, siseviimistlus vajab osaliselt uuendamist. Majas on tsentraalne vee- ja kanalisatsioonisüsteem, kinnistul asub ka kuur.

Õpilaskodu üldandmed ja kirjeldus:

Esmase kasutuselevõtu aasta: 1938.a
Ehitisregistri kood: 120604786
Hoone ehitisealune pind: 161 m²
Hoone suletud netopind: 208,6 m²
Eluruumide pind: 208,6 m²
Tube: 6
Vundament: madalvundament
Kandekonstruktsioon: tellis / puit
Välisseinad: tellis / puit
Vahelagi: monoliitne raudbetoon / puit
Katusekate: eterniit
Korruselisus: 2 + osaline kelder

Tehnovõrgud:

Veevarustus ja kanalisatsioon: Tsentraalne
Elektrivarustus: 3 x 50A
Internet: Võimalus ühineda kiire internetivõrguga (1 Gbit/s alla/üles)
Positiivsed tegurid: hea juurdepääs, hoones teostatud parendustööd, tsentraalne veevarustus ja kanalisatsioon
Negatiivsed tegurid: siseviimistlus vajab osaliselt uuendamist

Kinnistu elektroonilise enampakkumise võitjal (edaspidi nimetatud ostja) tuleb tasuda kinnistu ostuhind hiljemalt 14 päeva jooksul peale oksjoni lõppemist Rõuge Vallavalitsuse pangakontole SEB pank EE231010402006965009 või Swedbank EE902200221068425529 või notari deposiitarvele. Tagatisraha kantakse edasi ja ostja peab üle kandma selle võrra väiksema summa.

Peale makse laekumist valmistab Rõuge Vallavalitsus ette notariaalse ostu-müügi sõlmimise. Ostu-müügiga seotud notaritasud (riigilõiv, kinnistuskande avaldused, lepingu trükikulu) kannab ostja.

Kinnistuga tutvumiseks ja täiendava info saamiseks pöörduda abivallavanem Uno Kangro poole (uno.kangro@rougevald.ee, telefon 532 4004).

Rõuge hooldekodu pakub tööd hooldustöötajale

Rõuge Hooldekodu ootab oma naiskonda rõõmsameelset hooldustöötajat. Hooldekodu asub Rõuge alevikus ning on koduks 27 elanikule. Sinult ootame, et annaksid oma panuse selle tänuväärse tööga, et iga elanik meie kodus oleks rahulolev.

Põhiülesanded:

Meie elanike väärikas ja austav igakülgne juhendamine, suunamine ning abistamine igapäevatoimingutel.

Oled oodatud kandideerima, kui:

• Sul on hooldustöötaja kutse või oled läbinud hooldustööalased koolitused
• Oled omandamas õe kutset ning läbinud eaka hoolduse õppekava
• Kutse puudumisel oled valmis läbima vastava õppe

Meie pakume sulle:

• Paindlikku tööaega graafiku alusel
• Väärtuslikku töökogemust koos kohapealse väljaõppega
• Osalist- või täistööaega (sisaldab öö vahetusi)
• Tähtajalist töölepingut (töötaja asendamine)

Tööle ootame sind niipea kui võimalik!

Kui oled sellest pakkumisest huvitatud, siis ootame sinu CV-d hiljemalt 02.05.2023 e-posti teel aadressile rougehooldekodu@rougevald.ee.

Tööle asumiseks on vajalikud veel väljavõte karistusregistrist ja kehtiv tervisetõend töötamiseks hoolekandeasutuses.

Küsimuste korral pöördu kell 9.00–11.00 telefonil 524 3187.

Tule hooldekodusse Pihlakobar erihoolekande tegevusjuhendajaks

Hooldekodu Pihlakobar vajab erihoolekande tegevusjuhendajat (toetatud elamise ja igapäevaelu toetamise teenus).

Erihoolekande tegevusjuhendaja:
• toetab elanikke igapäevatoimingutes (nt toiduvalmistamine, koristamine jm lihtsamad tegevused);
• sisustab päeva, korraldab huvitegevusi;
• hoiab korras tööd puudutava dokumentatsiooni
• tagab sõbraliku ja turvalise õhkkonna.

Ootame kandideerima, kui oled inimesena empaatiline, järjepidev, kohusetundlik, hea suhtleja ja meeskonnatöötaja. Sul on vähemalt keskharidus, kasuks tuleb eelnev töökogemus hooldustöötajana või töö erivajadustega inimestega.

Omalt poolt pakume:
• väljaõpet ning täiendkoolitusi;
• liikuvat ja suhtlusrohket tööd;
• toetavat töökeskkonda
Töökoormus: 1,0
Tööle asumine 15. mail 2023

Kandideerimiseks saada CV hiljemalt 5. mail 2023 e-posti aadressile monistehooldekodu@rougevald.ee

Lisainformatsioon: 789 1240, 5855 6606.

LÕIM loob selgust

Iceland Liechtenstein Norway grants

Rõuge vald on liitunud projektiga „Lõimitud teenused koolist väljalangemise ennetamiseks Võru maakonnas“, mille eesmärk on ebasoodsas olukorras olevate laste ja noorte toetamine haridustasemete vahel ning haridusest tööturule liikumisel. Sekkumisprogrammi fookuses on varajane märkamine, mitme valdkonna koostöine sekkumine ning juhtumikorraldus koos strateegilise planeerimisega.

Rõuge valla LÕIM projekti meeskond alustas võrgustiku loomise, kohtumiste ja enda koolitamisega juba aastal 2022. Disainiprotsessi raames suunas võrgustik oma tähelepanu Rõuge valla abivajavatele nooretele ning ennetavale toetamisele. Tänaseks on koostöös valminud mudel, mille abil loodetakse jõuda ebasoodsas olukorras oleva lapse märkamise ja toetamiseni enne suuremate probleemide ilmnemist.

Rõuge vallas on projekti piloteerimise sihtrühmaks laps, kelle elus on toimumas või hiljaaegu toimunud traumaatiline muutus (näiteks elukoha vahetus, koolivahetus, vanemate lahutus, raske haigus, lähedase surm, kiusamise ohvriks sattumine vmt). Lapse elus toimunud muutus võib, aga ei pruugi tema tulevikku oluliselt mõjutada. Selleks, et last võimalikult hästi toetada, oleme kujundanud mudeli, mille rakendamine aitab loodetavasti ära hoida järgmisi võimalike probleeme lapse elus. Mudeli rakendamise eesmärk seoses laste ja peredega on raskete juhtumite arvu vähendamine ennetustöö parendamise kaudu, laste õpirõõmu suurendamine ning koolist väljalangemise ennetamine. Mudeli rakendamise eesmärk seoses spetsialistide koostööga on osapoolte seas ühise arusaamani jõudmine, kuidas valla siseselt lapsi toetatakse, osapoolte seas usalduse suurendamine ja julguse kasvatamine üksteiselt abi küsimiseks ning lastekaitsespetsialistide töökoormuse vähendamine.

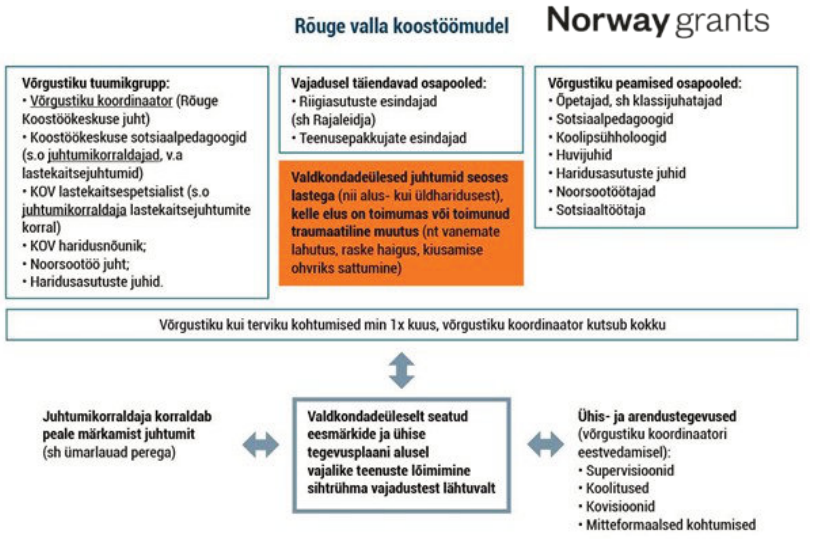

Lapse käitumise muutuse või lapse elus toimuva muutuse märkaja võib olla näiteks lapsevanem, noorsootöötaja, klassijuhataja, aineõpetaja või keegi teine lapse elus osalev inimene. Märkajal soovitame ühendust võtta Rõuge Koostöökeskuse sotsiaalpedagoogiga, kes oma pädevusest lähtuvalt ja LÕIM mudelit rakendades leiab parima viisi lapse toetamiseks.

Lapse ja noortega töötamisel kasutatakse lahenduskeskset lähenemist, motiveerivat intervjueerimist, coaching'ut, avatud noorsootöö meetodit, tugevustele suunatud lähenemist ja sotsiaalsete oskuste õpet.

Kuhu pöörduda?

Laps/noor, kelle elus on toimunud muutus:
loim@rougevald.ee
Abivajav laps:
Rõuge valla lastekaitsespetsialist Christiana Vaher; christiana.vaher-@rougevald.ee
Hädaohus laps:
112, Tasuta lasteabi telefon 116 111

LÕIM projekti tuumikgrupi liikmed

Projekti koordineerib Võrumaa Omavalitsuste Liit ning seda rahastatakse Euroopa Majanduspiirkonna ning Norra finantsmehhanismi 2014-2021 toel läbi Riigi Tugiteenuste Keskuse. Täpsemalt saab lugeda Võrumaa arenduskeskuse kodulehelt: https://vorumaa.ee/arendus/projektid/loimitud-teenused-koolist-valjalangemise-ennetamiseks-voru-maakonnas/

Hüvitis Natura 2000 alal ja väljaspool

Natura 2000 võrgustiku alal piiranguvööndis, sihtkaitsevööndis ja projekteeritaval alal ning sihtkaitsevööndis väljaspool Natura 2000 ala hüvitatakse looduskaitseliste piirangute tõttu saamata jäävat tulu.

2023. aastal on taotluse esitamise tähtaeg 4. aprillist kuni 2. maini.

NB! Taotluste esitamise viimane päev on 2. mai ja hilinenud taotlusi alates sellest aastast enam vastu ei võeta!

Ka sel aastal on võimalik abi saada metsaühistust. Natura metsa toetuse taotlejad, kellel ei ole arvutit või ei oska ise taotlust esitada, saavad volitada enda eest taotlust esitama Võrumaa Metsaühistu lepingulise konsulendi:

Aarne Volkov, tel. 5299841, aarne.volkov@metsauhistu.ee

Aavo Saks, tel. 5185587, aavo.saks@metsauhistu.ee

Taotlemine

Toetust saab taotleda füüsiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja või eraõiguslik juriidiline isik, kelle omandis või kelle kasutusvalduses on metsamaa. Kasutusvaldajale antakse toetust, kui kasutusvaldus on seatud vähemalt viieks kohutuseaastale järgnevaks kalendriaastaks.

Toetuse määrad

• 134 eurot Natura 2000 sihtkaitsevööndis, Natura 2000 piiranguvööndis asuvas või hoialal asuvas metsaelupaigas, Natura 2000 sihtkaitsevööndiks projekteeritaval alal või väljaspool Natura 2000 ala sihtkaitsevööndis;
• Kuni 60 eurot Natura 2000 alal piiranguvööndis või hoiualal, kus ei asu metsaelupaik ning piiranguvööndiks või hoiualaks projekteeritaval alal.

Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab eelarvet, vähendatakse Natura 2000 alal piiranguvööndis või hoiualal, kus ei asu metsaelupaik ning piiranguvööndiks või hoiualaks projekteeritaval alal ühikumäära selles osas, mis on vajalik kõigi nõuetele vastavate taotluste rahuldamiseks maksimaalsel võimalikul määral.

Taotluse saab esitada vaid e-PRIA portaalis ja see tuleb esitada igal aastal uuesti!

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond: Euroopa investeeringud maapiirkondadesse

Tunnusta täiskasvanud õppijaid!

Eesti Täiskasvanute Koolitamise Assotsiatsioon ANDRAS kutsub üles esitama kandidaate täiskasvanuhariduse tunnustuskonkursile, seda saab teha 23. maini.

Kandidaate saab esitada neljas kategoorias: aasta õppija, aasta õpitegu, aasta koolitaja ja aasta õppijasõbralik tööandja.

Kõigi maakonna kandidaatide seast selgitatakse välja maakonna esinumbrid, kes saavad tunnustatud maakonna tänusündmusel. Maakonna laureaatide seast teeb valiku üleriigiline komisjon. Aasta õppijat, koolitajat, õpitegu ja õppijasõbralikku tööandjat tunnustatakse 12. oktoobril toimuval täiskasvanuhariduse tänusündmusel, mis on osa traditsioonilisest täiskasvanud õppija nädalast. Täiskasvanud õppija nädal toimub sel aastal 11.–22. oktoobril juba 26. korda. Nädal algab üle-eestilise Õpitunniga ja selle eesmärk on tõsta esile täiskasvanuna õppimine.

Tunnustamine toimub Euroopa Sotsiaalfondi projekti „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ raames. Konkursi korraldab Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti Tööandjate Keskliidu ja Euroopa täiskasvanuhariduse veebikeskkond EPALE-ga ja Eesti Külaliikumisega Kodukant

Kandidaate saab esitada kuni 23. maini
ETKA Andrase kodulehel www.andras.ee/tunnustamine

Kandidaate võib esitada ka e-postile: kertu.pehlak@gmail.com

Kertu Pehlak
TÕN koordinaator
Võru maakonnas

Võrumaa jutuvestmisfestival Ööbikuööd

Eesti Rahvakultuuri Keskus korraldab kolmandat korda jutuvestmisfestivali Ööbikuööd, mis toimub üle-eestiliselt 16.-21.05.2023. Festivali keskseks ideeks on kuulamine kui kogukondi liitev praktika.

17. mail kell 18.00 omma´ kõik uma keele ja kultuuri sõbra´ ja jutuvestja´ palleldu Võromaalõ, Lasva järve viirde, kon toimus võrokeelinõ jutuvestmisõdak „Kullõmisao jutu´ võro keelen“.

Õdagul porgatas ummi parembit jutussit Korneli Viiu, Raudkatsi Ene, Plumanni Kaja-Riina, Uguri Kadri, Jansonsi Silvi, Kambergi Kersti ja Toomiku Siiri. A ku sul hindäl tulõ kah hää lugu miilde, sõs om aigu ka vabas mikrofonis.

Jutussidõ mano saa kullõlda ansamblit Koidu Tähed, karmoškatütrikku Leima Evelini ja perimusmuusigut Kambergi Kerstit.

Pääle tolllõ paktas lämmind tsäid ja ilosat õdagut lõkkõ veeren. Ja kõkkõ toda tävveste massulda. Jutu` köüt kokko Käbina Helena.

Sjoo sündmus om osa Eesti Rahvakultuuri Keskusõ jutuvestmisfestivalist Ööbikuööd, mis toimus 16.-21. maini egäl puul üle Eesti.

Küsü mano: Pau Maie, rahvakultuurispetsialist Võrumaal (maie.pau@rahvakultuur.ee, 5346 5634) ja Sirje Kuuseorg, Lasva kultuurIkõrraldaja (527 2225, sirje.kuuseorg@gmail.com)

"Ühe kogukonna mitu nägu" – toeta Luutsniku piirkonna koduloolise raamatu väljaandmist!

"Ühe kogukonna mitu nägu" – Vana-Laitsna piirkonna lugu varasematest aegades tänapäevani.

Raamatu käsikirja koostamise hetkeseisust

2022. aastal sündis Luutsniku Külaseltsis idee koostada raamat piirkonna ajaloost. 20-liikmeline Luutsniku Külaselts tegeleb oma kogukonnas aktiivselt külade ajaloo ja pärimuskultuuri uurimise ja kaardistamisega.

Plaanitava teose temaatika on Võru maakonna endise Vana-Laitsna valla piirkonna ajalugu, loodus ning haridus- ja kultuurilugu. Raamatu soovime publitseerida 2023. aasta teisel poolel.

Käesolevaks hetkeks (märts 2023) tuleb tõdeda, et suurem osa raamatus käsitletavatest teemadest on erinevas ulatuses juba kirjutatud artiklites või uurimistöödes, mis leiavad raamatus aktiivset kasutust. Näiteks on piirkonna olulisemast muinasaja mälestisest Korneti linnamäe ajalugu ja arheoloogilisi uurimistöid kirjeldanud TÜ arheoloog Heiki Valk, Eesti-Läti piiri kujunemise loost on kirjutanud kartograaf Tõnu Raid, suure panuse on oma mälestustega andnud kohalikud Hilja Harju ja Jaan Loog. Mitmeid lugusid on kirja pandud Vana-Laitsna Läti poole eestlastest, koolidest nii siin kui sealpool piiri, seltsielust, põllumajandusest jm. Luutsniku raamatukogust ja külaseltsist kirjutab raamatus selles asutuses pikalt töötanud Aili Valb, Luutsniku palvemaja huvitava loo ühes fotodega on edastanud Kristjan Luhamets. Lisades avaldame mõnede piirkonna olulisemate suguvõsade ja oluliste tuntud üksikisikute lugusid. Kogutud on arvestatav hulk fotosid jm illustreerivat materjali.

Portaali Hooandja abil leidis rahalist toetust (4000 eurot) raamatu koostamine, nüüd vajame toetust (2000 eurot) veel raamatu keeletoimetamiseks, kujundamiseks ja trükkimiseks.

Hää raamatu- ja ajaloosõber! Palun toeta meie raamatu valmimist! Seda saad teha:

Konto: EE552200221079439151 SWEDBANK

MTÜ LUUTSNIKU KÜLASELTS; selgitusse: Raamat

Projekt SANNA! Kogub infot valla sünnipäeval avatud saunade ning saunatoodete-teenuste kohta!

20.–22. oktoobril 2023 toimub Rõuge vallas SANNA! nädalavahetus täis rõõmsaid kohtumisi saunalaval, erinevaid saunakogemusi ja saunaga seotud teadmiste avardumist. Ikka jälle toimib avatud saunade nädalavahetus SANNA! sarnaselt kodukohvikute, avatud talude ja muude taoliste sündmustega: osalemine on vabatahtlik ning saunade pered kujundavad saunaskäigu vastavalt oma pere tavale.

Saun ühendab inimesi, tervendab ja avab saunakäijate elustiili. Parim viis inimestega ja kultuuriga tutvumiseks on koos nendega sauna minna. 20.–22. oktoobril 2023 on Rõuge vallas avatud erinevad saunad pererahvaga koos saunas käimiseks, töötubadeks, saunakraami müügiks ja saunaga seotud erinevateks meie eluviisi ja kultuuri tutvustavateks tegemisteks.

Toredaks teebki saunakülastuse eelkõige saunlemine koos pererahvaga. Saunaskäigule lisab väärtust pererahva parimate oskuste või hobide jagamine külalistega, ühised söömaajad ja koos talgutööde või käsitöö tegemine, ühine loodusretk või muu taoline ühine toimetamine.

Mis toimub?

Kõigile saunahuvilistele ja saunaperedele on juba toimunud kaks kohtumist: märtsis saadi kokku, et rääkida sauna-aastast ning saunakommetest üldisemalt, aprillis aga said saunapered koolituse kahel käel vihtlemise teemal.

Pane oma saun, sauna-suveniir või saunatoode-teenus kirja hiljemalt 15. mail!

Selleks päevaks palume valla kodulehel aadressil rougevald.ee/sanna2023 anda teada oma saunast, sündmusest või saunaga seotud toodetest, suveniiridest, teenustest Rõuge vallas, et meie piirkonna suvekülalised ja soovijad oskaksid sügiseks plaane teha.

Valla sünnipäevanädalal oktoobris:

20. oktoober kell 17.00 – saunapäev Haanja Puhke- ja Spordikeskuses

21. oktoober – AVATUD SAUNAD

22. oktoober kell 11.00 – SANNA VIHTLEMISPIDU

26. oktoober kell 17.00 – SANNA! kokkuvõtted ja lõpetus

Kõik mõtted on teretulnud ja saunasõprade saunakalender täieneb päevast päeva uute vägevate saunade ning elamustega. Oleme kõik koos traditsioone austavalt ja tervist tugevdavalt saunaskäimise kogemusi avardamas.

Kirjutage ja helistage julgesti, kui tahate oma ideesid jagada või arutleda. Kui ma telefonile ei vasta, olen saunas. Helistan sulle kindlasti tagasi!

Kerget lõunõt!

Eda Veeroja
SANNA! 2023 eestvedaja
503 2341, eda.veeroja@gmail.com
Rutt Riitsaar
Rõuge valla arendusnõunik
516 9476, rutt.riitsaar@rougevald.ee

SANNA! 20.–22. oktoober 2023 on osaliselt rahastatud Tartu 2024 Lõuna-Eesti Kogukonnaprogrammist. Tartu 2024 info ettevõtjatele: alanud on liitumine Tartu 2024 külalislahkuse võrgustikuga

Ettevõtja, liitu Tartu 2024 külalislahkuse võrgustikuga!

Soovime, et kõik külalised saaksid nii Euroopa kultuuripealinna aastal kui ka selle järel Lõuna-Eestis väga hea külalislahkuse kogemuse. Tartu 2024 külalislahkuse võrgustik koondab kohalikke ettevõtteid, kelle teenused neid häid kogemusi loovad.

Miks liituda Tartu 2024 külalislahkuse võrgustikuga?

Tahe suurendada ettevõtte külalislahkuse kvaliteeti

Turundusvõimaluste laiendamine

Omavahel võrgustumine

Soov teada Tartu 2024 teemadest esimesena

Positiivne mõju majandustulemustele

Rohkem lisainfot: https://tartu2024.ee/kulalislahkus/juht

Võrgustikuga liitumiseks palume täita avaldus veebis: https://bit.ly/kylalislahkus.

Külalislahkuse võrgustikku vastuvõtmise puhul saadame teile ukse/aknakleepsu, voldikud ning rinnamärgid järgneva kuu jooksul. Lisaks saadame aprilli kuu jooksul välja info soodushinnaga Tartu 2024 fännitoodete ja ruumikujunduselementide soetamise ning tulevaste sündmuste kohta.

Loodame väga, et liitute Tartu 2024 külalislahkuse võrgustikuga.

Küsimuste korral palume kontaktida Tartu 2024 tiimist Kristi Vikmaniga: kristi.vikman@tartu2024.ee; +372 5565 6595

Parandus

Parandan eelmises Mägede Hääles ilmunud artiklisse „Lükkä metsavendade ja punkri lugu oli, on ja jääb!“ sisse lipsanud kaks faktiviga:

- Kaksteist metsavenda olid ründamise ajal, 28. detsembril 1945 ikkagi relvastatud.
- Taastatud Lükkä punker on oma tegijate poolt pärandatud ainult Nursi kogukonnale (MTÜ Nursi Tegusad), Indrek Hunt on vaid vabatahtlik toetaja ja ajaloohuviline.

Lugupidamisega
Indrek Hunt

Rõuge Põhikooli liikumisfestival 2023

Reedel, 14. aprillil toimus Rõuge koolis meeleolukas Liikumisfestival. Päev oli täis erinevaid liikumisharrastusi nii kehale kui ka hingele. Osales kogu koolipere ja seega andis üritus välja igati korraliku festivali mõõdu. Liikumisfestival sai teoks tänu meie toetajatele ja tõeliselt motiveeritud juhendajatele. Treeneriteks olid meie vilistlased Sandra Raju, Sigrid Laan ja Sandra Mustmaa, lisaks neile treener Kristiina Rauba spordiklubist Fookus, Indrek Hunt, August Kreem, Sander Vitsur, lapsevanemad Kristina Siska ja Heino Pall ning meie oma õpetajad Heli, Merike ja Urmas. Üllatusesinejateks olid Rõuge kooli 8. klassi õpilased Luisa Johanson ja Andleer Pall, kes loovtöö raames tõid esmaettekandena lavale enda koostatud tänavatantsukava.

Tegevusi planeerides lähtusime ideest, et õpilased saaksid katsetada niisuguseid tegevusi, mida nad igapäevaselt ei harrasta. Valikusse kuulus 12 erinevat töötuba, millest iga õpilane sai valida kaks. Valik ei olnud lihtne: vabavõitlus, tänavatants, line-tants, jooga, zumba, pound, jõusaal, discgolf, orienteerumismäng, uue staadioni uute vahendite õppetuba, mängud, tennis ja vaimse tervise teemade ruum. Väga tore oli, et meie oma õpilased Luisa ja Andleer koos oma klubikaalaste Teele ja Annaliisaga viisid läbi tänavatantsu õpitoad, mis olid noorte seas väga populaarsed. Nii tänavatantsu kui ka line-tantsu tundides õpitu toodi päeva lõpetamisel lavale. Meil oli ainulaadne võimalus näha, kuidas tunni jooksul kujunes kolm tantsukava. Oleme Liikuma Kutsuv Kool ning liikumisaasta raames oli sellise festivali korraldamine igati asjakohane.

Täname toetajaid: kaubanduskett Coop, Rõuge rahvamaja ja Joosep Kurm, Martin Mõttus, Kalveti Mesi, Mägilaste Klubi, Rõuge koolipere.

Terje Raju

Foto: Maarja Kallas

Kunstikuur valmistub hooajaks ja ootab kohalike meistrite toodangut müüki

Rõuge Kunstikuur avab oma uksed külalistele uudistamiseks ja kohaliku kraami soetamiseks 1. juunil

Maikuu jooksul oodatakse nii uute kui vanade tegijate käsitööd ja muid meisterdamisi müüki – selleks võtke ühendust Lyaga telefonil 5552 3366.

Kohtume kuuris!

Kirjanduskevad Rõuge Põhikoolis

Tänavune kevad on Rõuge Põhikoolis tõeline kirjanduskevad. Suure pidulikkusega tähistati eesti kirjanduse päeva ja emakeelepäeva, korraldati 100 sõna võistlus ja loovkirjutamise konkurss „Jutupaunik 2023". Tuhat tänu koolirahvale, et ka mind kutsuti nendest osa saama! Meeltülendav oli taas olla oma vanas koolis. Jagasin lastele mälestusi minu kooliajast ja ütlesin: et minust sai ajakirjanik ja kirjanik, selle eest olen tänu võlgu toonasele Rõuge kooli eesti keele õpetajale Julius Pajumäele. Tema utsitas meid mitte ainult lugema, vaid ka kirjutama.

Kodused ja armsad olid need kohtumised. Silmad särasid mitte ainult õpilastel, vaid ka õpetajatel. Just see, et õpetajad on veel särasilmsed ja pole oma igapäevatööst tüdinud ning mõtlevad välja üha uusi ja põnevaid asju – just see on põhjus, miks Rõuge Põhikooli õpilased on agaralt osalenud aineolümpiaadidel ja saanud seal kõrgeid kohti. See on ka põhjus, miks 100 sõna võistlusest ja loovkirjutamise konkursist nii arvukalt sa võeti.

Olin üllatunud, kui I–IV klasside loovkirjutamise konkursile tuli koguni 38 tööd! Lugesin neid ja nautisin. Nautisin noorte kirjutajate ehedat vahenditust, nende fantaasialendu ja väljendusoskust. Mul oli eelarvamus, et tänapäeva õpilased suudavad ennast väljendada ainult lühisõnumite laadis. Oh ei! Võin väita, et Rõuges on isegi algklasside õpilased võimelised tõesti loovalt kirjutama. Nii, et kirjutatut on hea lugeda ka teistel, mitte ainult endal. Ja ei andnudki me välja esimest-teist-kolmandat kohta, vaid kõik osalejad said auhinna. Kõik nad väärisid seda.

Rõuge kandi kuulsaim kirjanik on Juhan Jaik, kelle auks Rõuge pargis on Kaarnakivi mälestusmärk. Aga Rõuge koolist on tuule tiibadesse saanud ka Kauksi Ülle. Kui ma lugesin mulle kingitud Rõuge Põhikooli almanahhe ja nüüdseis konkursitöid, siis olen kindel – siit sirgub veel mitmeid häid ajakirjanikke ja kirjanikke!

Mu lasteraamatus „Poisi pesa puu otsas" on pühendus: „Tänuga Rõuge koolile ja tema õpetajatele, kes mind õigele teeotsale aitasid".

Usun, neid sõnu ütlevad kunagi tulevikus paljud siinses põhikoolis käinud, mõeldes oma õpetajatele. Olge te hoitud!

Toivo Tootsen

Muuseumiöö 20. mail Mõnistes ja Filmi Vargamäel

Selleaastasel muuseumiööl teevad kohalikud muuseumid omavahel koostööd ja liikumise hõlbustamiseks on käima pandud tasuta buss marsruudil Võru – Mõniste Talurahvamuuseum – Filmi Vargamäe Külastuskeskus – Võru.

Buss väljub Võrust Katariina kiriku platsilt kell 16.30.

Mõniste Talurahvamuuseumis algavad tegevused kell 17.15. Muuseumi õuel saab maastikumängu käigus liikuda läbi aja, mängida erinevaid liikumismänge, kõndida karkudel ja proovida plankudest suuski. Näha saab ka väiksemaid koduloomi.

Kui õhtuhämaruses elustub loodus meie ümber, sätime üles valguse ja valge lina ning jälgime sellel lendlevaid ööliblikaid. Soovi korral saab igaüks endale oma liblika meisterdada.

Külas on ka rattaentusiast Toivo Kuslapuu ehk Hall Hunt, kes tähistas paar aastat tagasi oma 70 juubeli--sünnipäeva ja on aktiivset liikumisviisi harrastades säilitanud raudse tervise. Kas just see on pikaaegse tervise pant, saab teada lõkke paistel juttu puhudes.

Peale muuseumi uudistamist sõidab buss kell 18.45 edasi Filmi Vargamäe Külastuskeskusse.

Kell 19.00 algab seal Henrik Hinrikuse lõõtsakontsert mõnusa muusika ja lugudega. Avatud on Vargamäe perenaise kohvikunurk, viiendaks hooajaks valminud fotonäitus „Minu Vargamäe" ja lisatasu eest saab valmistada väeehte.

Filmi Vargamäe tegevused kestavad kella 21-ni ning peale seda stardib buss tagasi Võrru. Soovijad saavad väljuda Fr. R. Kreutzwaldi muuseumi juures, et jõuda viimasele giidiga ringkäigule kell 22 või sõita edasi kiviviske kaugusele Vana-Võromaa Kultuurikotta.

Muuseumiööl on muuseumid külastuseks avatud kuni kella 23-ni ja sissepääs muuseumitesse maksab 1 euro (alla 8-aastased lapsed tasuta). Kõikide muuseumide programmidega on võimalik tutvuda internetis lehel muuseumiöö.ee.

Pakume toredaid muuseumielamusi, kus aeg liigub linnutiivul…

Tänavusel talgukevadel teeme korda saunad ja keldrid ning koolide ümbruse elurikkaks

Aprillikuus algas Teeme Ära egiidi all ühine talgukevad, mis kulmineerub traditsiooniliselt maikuu esimesel laupäeval, 6. mail üle-eestilise Teeme Ära talgupäevaga. Koostöös Päästeametiga pööratakse tänavu tähelepanu keldrite korrastamisele, et vähendada hoonete tuleohtu ning luua võimalused keldrite kasutamiseks hädaolukorras esmase varjumispaigana. Noorte laulu- ja tantsupeo aastal jätkuvad igaühe looduskaitsega seotud talgutööd, muuhulgas on kavas muuta koolide ümbrus elurikkaks. Sauna-aasta raames kõlab üleskutse: teeme kõik Eesti saunad korda!

Talguid saab kirja panna ja endale sobiva talgu leida talguveebis www.teemeara.ee.

Teeme Ära talgupäeva uus eestvedaja Henrik Raave ütles, et tänavune talgupäev on mitmes mõttes eriline, ent samas ka tuttav ja turvatunnet sisendav. „Maailm muutub meie ümber tohutu kiirusega, pannes proovile inimeste ning kogukondade võimekuse kõigi nende muutustega toime tulla. Üks on aga kindel – Teeme Ära talgupäev toimub iga ilmaga ning paneb rõhku kõige pakilisemate tööde ühisele ärategemisele," rääkis Raave. „Üheks vajalikuks talgutööks on tänavu keldrite korrastamine ja seadmine varjumiskohtadeks. Sarnaselt keldrite tuleohutusele on plaanis ka saunade korrastamine koos sealse tule- ja veeohutuse ülevaatamisega. Ja mõistagi elurikkus, mille kiire vähenemise peatamiseks saame igaüks palju ära teha."

Päästeameti andmetel sai eelmisel aastal tuleõnnetus 20 korral alguse hoone keldrist. See on üks põhjus, miks sel kevadel kutsutakse koostöös Päästeametiga inimesi Teeme Ära talgupäeva raames keldreid korrastama. Päästeameti ennetustöö osakonna juhataja Janika Usin märkis, et tuleohutuse ja keldrite ligipääsetavusega seotud tööd on vaid üks osa talgutoimetustest. „Maailmas valitsevat ärevat olukorda arvestades on ka meil Eestis vaja valmistuda võimalikuks hädaolukorraks. Seepärast soovitame talgupäeva käigus korrastada keldreid nii, et majaelanikud saaksid neid vajadusel kasutada esmase varjumispaigana, kus on võimalik mõnda aega viibida," lausus Usin. Keldrisse saab rajada ka eluks vajalike esmaste varude hoiukoha nii oma perele kui ka võimalusel kogu maja rahvale.

Teeme Ära talgupäeva meeskond on keldrite korrastamisega seotud talgutööde hõlbustamiseks loonud võimaluse kortermajade talgujuhtidele taotleda ka väikest tuge ehituspoe kinkekaardi näol. Täpsem info selle kohta on leitav talguveebis www.teemeara.ee.

XIII noorte laulu- ja tantsupeo „Püha on maa" juhtmõttest lähtuvalt tehakse tänavu elurikkuse talguid koolide ümbruses. Selle tarvis on talguid plaanivatele koolidele mõeldud ka seemnepakk Eesti niidutaimede lapikese rajamiseks kooliümbrusse. Sauna-aasta 2023 talguüleskutse aga kõlab: teeme kõik Eesti saunad korda! Saunade korrastamise, nende tuleohutuse ja ka saunaümbruse veeohutuse parandamiseks plaanitavatele talgutele hoo sisse lükkamiseks on saunatalgute korraldajatel võimalik taotleda ehituspoe kinkekaarti. Lähem info talguveebis www.teemeara.ee.

Nii nagu eelmistel aastatel, saab nüüdki Teeme Ära talgupäeval igaüks talguid eest vedada ja teisi kaasa kutsuda, et aidata oma kodukandi elu edendada ning ühiselt ära teha kõige pakilisemad tööd.

Üle-eestiline Teeme Ära talgupäev sai tõuke 2008. aasta suurest prügikoristusest ning sellele järgnenud 2009. aasta mõttetalgutest. Alates 2010. aastast on talgute korraldamine iga aktiivse kodaniku, kogukonna ja ühenduse võimalus midagi oma elukeskkonna heaks ise ära teha.

6. mail toimuvat Teeme Ära talgupäeva korraldavad Eestimaa Looduse Fond, Eesti Külaliikumine Kodukant ja nende ümber koondunud võrgustik. Toetajate ja partneritena löövad kaasa Siseministeerium, Päästeamet, Sigrid Rausing Trust, Dentsu, Bauhof, Nordic Hotel Forum, Schneider Electric, Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus, MTÜ Eesti Maaturism jt.

Foto: Võrumaa Arenduskeskus

Valmistume Maapäevaks Võru maakonnas

17.-18. augustil 2024 toimub Eesti Külade Maapäev Võru maakonnas. Esmaspäeval, 6. märtsil, kohtusid Võrumaa Arenduskeskuse esindajad Eesti Külaliikumise Kodukant juhatusega ja suursündmuse korraldusele sai hoog sisse antud.

Võrumaa Arenduskeskuse vabaühenduste konsultandid Meel Valk ja Maris Andreller kutsuvad Võrumaa külasid ja kogukondi märkima need kuupäevad juba varakult kalendrisse. Maapäev toimub Võru maakonnas esimest korda, olles viimane maakond Eestis, kus Maapäev veel kunagi toimunud ei ole. Vabaühenduste konsultant Meel Valk ütles, et esimeseks eesmärgiks, on korraldada Maapäev selliselt, et see oleks Võru maakonna nägu ja kohalikud külad saaksid sellest otsest kasu. „Ootame aktiivseid külasid kaasa mõtlema ja võimalusel ka korraldusse panustama. Selleks soovime luua Võru maakonna külasid ühendava võrgustiku," ütles Valk.

"Maapäev" on Eesti külade parlament, mis leiab aset alates 1996. aastast, iga kahe aasta tagant üle Eesti erinevates maakondades. Maapäeva ehk külade parlamendi eesmärgiks on koondada oma liikmed, külade esindajad, koostööpartnerid ja võimuorganid ühistesse mõttetalgutesse maaelu arendamise teemal.

Maapäevade kandvaks ideeks on anda külaliikumisele selged suunad, püstitada reaalseid ülesandeid, leida lahendusteid ja teha ettepanekuid riigikogule, ministeeriumidele ning omavalitsustele.

Lisainfo: Meel Valk, tel: +372 5251 750, e-post: meel.valk@vorumaa.ee ning Maris Andreller tel: +372 5216 893, e-post: maris.andreller@vorumaa.ee

Ettevaatust karulaugu ja rabarberi korjamisel

Kevade saabudes tundub ahvatlev ära süüa kõik roheline, mis maast võrsub. Karulaugulehed ja noored rabarberivarred on tõeliselt vitamiinirikkad, kuid teadmatuse korral võib endale liiga teha, mis päädib mürgistusega.

Eestlased on selles mõttes unikaalne rahvas – nagu midagi nina mullast välja pistab, siis see üles korjatakse ja blenderisse pannakse. Mürgistusteabekeskuse poolt tahame inimestele meelde tuletada, et mitte kõik taimed ei ole ohutud ja tasub kodus eelnevalt uurida, kas teadmised enne korjele minekut on ikka piisavad. Näiteks - kas te oskate teha vahet sügislillel, karulaugul ja piibelehel?

Kuigi enamasti ei ole Eestis nt mürgise taime maitsmine ja mõne mürgisema marja söömine siiski tervisele ohtlik, võivad paljud ohutuna tuntud taimed valesti tarvitatuna osutuda haiglasõitu vajavaks. Näiteks muidu söödava rabarberi puhul on laste surmajuhtumeid mujal maailmas esinenud rabarberi lehtede suures koguses söömisest. Tänapäeval on efektiivne ennetustöö küll lastel taolised õnnetused ära hoidnud, ent tervisekahjustused täiskasvanutel on ja sealhulgas ka Eestis jätkuvalt alles. Rabarberi värskete lehtede terviseohtlikkus tuleneb neis sisalduvatest antrakinoonidest. Lisaks põhjustab rabarberi lehe (ning ka puitunud varte) söömine tervisekahjustusi taimes sisalduvate oksaalhapete tõttu. Samal moel võivad suures koguses sööduna tervisele ohtu põhjustada ka hapuoblikad ja jänesekapsas.

Varakevadel tärkavad karulaugu lehed on pea äravahetamiseni sarnased mitmete kevadel tärkavate lillede nagu piibelehe ja sügislille lehtedega. Nii võib juhtuda, et pahaaimamatult korjatakse karulaugu pähe hoopis mürgiste lillede lehti. Piibelehe söömisest tekib ebamugav seedetraktiärritus pikaks ajaks ning sügislille mürgistus lõpeb lausa haiglas.

Õnneks on karulaugul eriline omadus – see lõhnab küüslaugu (või ka sibula) järele. Selleks, et lõhn paremini esile tuleks, tuleb lehte sõrmede vahel mudida. Kuna karulaugu läheduses kasvavad sageli mürgised lilled, mistõttu võivad ka kõige hoolsamal korjajal lehed segamini minna. Vaid kõiki lehti kontrollides saab olla kindel, et tegemist on õige asjaga.

Tähelepanelik tuleb olla ka rabarberiga. Kevadised värsked rabarberi varred on tõeliselt maitsvad ja vitamiinirikkad, mistõttu leiavad need kasutust erinevates toitudes. Vahel kiputakse ära unustama, et rabarberist sobivad söömiseks ainult noored varred. Nii on näiteks smuutit tehes ära kasutatud ka rabarberi lehed ja niimoodi endale liiga tehtud.

Rabarberi lehed ja vanad varred sisaldavad mürgiseid aineid, mistõttu võib neid tarvitades tekkida kiire vajadus haiglaravi järele ja esmaabiks on vajalik kuni 200 aktiivsöe tableti neelmaine.

Kuidas end mürgistuse või selle kahtluse korral aidata? Salvesta juba praegu nii enda kui ka oma lähedaste telefoni mürgistusinfoliini number 16662, millele saab helistada ööpäevaringselt ja anonüümselt. Kodus võiks varuks olla 200 aktiivsöetabletti, mida infoliini juhise järgi vajaduse korral võtta.

Esmaabi taimemürgistuste korral: puhasta suu taimeosadest ja loputa veega. Kindlasti ei tohi kannatanut oksendama ajada, see teeb rohkem kahju kui head ning ole ka efektiivne. Kui taimeosa on alla neelatud, anna kannatanule väikeste lonksude kaupa vett juua. Võimalusel tee kindlaks, millise taimega oli tegemist ja hinda võimalikku alla neelatud kogust. Helista mürgistusinfoliinile 16662 ja järgi saadud juhiseid.

Mürgistuse kahtluse korral ära oota sümptomite ilmnemist, vaid helista julgelt mürgistusinfoliinile. Meie õed aitavad hea meelega.

Mare Oder
mürgistusteabekeskuse juht

KUULUTUSED

RÕUGE RAHVAMAJA

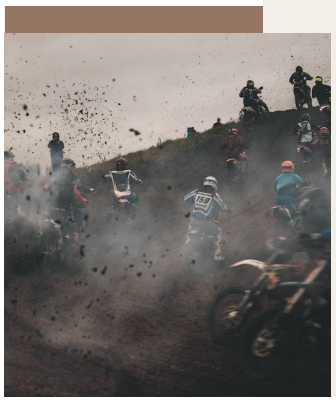

Alates 29.04
raamatukogu lahtiolekuaegadel

Misso TSK fotonäitus "Piksepini 15"

Projekti on rahastatud kohaliku omaalgatuse programmi vahenditest

Eesti Veinitee hooaja avamine Uue-Saaluse Veinitalus

29.-30. aprillil kell 11-17

Kavas:

- Igal täistunnil (kl 11-16) tasuta ekskursioonid koos veinimeistriga
- kõiki tooteid saab degusteerida ja kaasa osta
- esitleme uut veini
- hõrgutavad lõkketoidud Ulgumaa Puhvetilt
- ühe veini pimedegustatsioon tooraine äraarvamisega
- võimalus sõita paadiga järvel
- lapsed saavad tutvuda vee-elustikuga

Lisainfo: tel 5183249
uuesaaluseveinitalu.ee

Eesti Veinitee
Põhjamaine maitserännak

Uue-Saaluse VEINITALU

VIITINA MÕISAS 30.APRILL KELL 10–16

Raamatute ostuga toetad Rõuge valla raamatukogusid

VANADE/HEADE RAAMATUTE LAAT

Avatud Viitina Noortekohvik ehtsa jäätisekohviku valikuga

Kevad on parim aeg teha suurpuhastus koduses jäätmemajanduses

Kevad toob igal aastal uue ärkamise ja sarnaselt suurpuhastusega oma majapidamises tasuks üle vaadata kodune jäätmemajandus. Tegemist on iga majapidamise jaoks vajaliku teenusega, mille vajadused ja pakutavad võimalused ajas muutuvad.

Alustada võiks sellest, et uurida oma seniselt jäätmekäitlusteenuse pakkujalt, millised on tänased võimalused jäätmeid üle anda – kas liigiti sorteerimine on nõutud, mitmeks tuleb jäätmeid sorteerida, millised on erinevate teenuste kasud, kas mingeid jäätmeid saab tasuta ära anda ja kui, siis kus ja milliseid? Nimelt on jäätmete käitlus iga kohaliku omavalituses korraldada, seega võivad eri paikades pakutavad teenused olla erinevad.

Kui see kaardistus on tehtud, tasub üle vaadata jäätmemajandus oma kodus. Kas igas toas on laua all prügikast või on kogu jäätmetega seonduv koondatud kööki kraanikausi alla? Kus tekib kõige rohkem prügi? Kas olete kodus loonud võimaluse jäätmeid liigiti koguda?

Prügikastist moodsa kodu disainielemendiks

„Meie uuringud näitavad, et üheks enamlevinumaks põhjuseks, miks inimesed kodus jäätmeid ei sorteeri, on ruumipuudus. Öeldakse, et kodus ei ole piisavalt ruumi, et jäätmeid liigiti sorteerida. Samas ei tekita jäätmete liigiti kogumine jäätmeid juurde. Tekkivate jäätmete maht on ikka sama, kuid need kogutakse eraldi. Jah, see tähendab, et kogumisnõusid ehk kaste/ämbreid/kotte on ühe asemel kuni 5, aga need võivad olla väiksemad. Iga kord kodust lahkudes saab 1-2 kotti kaasa haarata ja tühjendada sobivasse maja ees asuvasse konteinerisse või viia avalikku konteinerparki. Nii saab kodu hoopis rohkem jäätmevabaks," selgitab Tootjavastutusorganisatsioon OÜ turundus- ja kommunikatsioonijuht Gaili Eding.

Samuti lükkab ta ümber eestlastele sisse juurdunud hoiaku, et prügikasti koht saab olla ainult köögis kraanikausi all. „Enamustes kodudes on kogu prügi äraviskamise koht jätkuvalt köögis. Aga see ei pea nii olema. Kui bio- ja olmejäätmed on ilmselt mõistlik jätta kraanikausi alla, sest seal tekib neid enim, siis teiste jäätmeliikide osas tasuks värske pilguga ringi vaadata. Papp- ja paberpakendid ning muud paberjäätmed võib edukalt koguda hoopis töötuppa paigutatud kasti, klaas- ja pandipakendid tekivad enim ehk hoopis terrassil, saunas või garaažis, mistõttu on neid mugav koguda seal," märkis Eding ja lisas, et tänapäevased kodudesse mõeldud jäätmekäitluslahendused ei ole peitmist vajavad plastik- või metallämbrid, vaid näiteks vineerist tehtud pilkupüüdvad disainielemendid. „Kompaktsed kastid, mida saab üksteise otsa sobitada, mahuvad ka kõige väiksemasse kööki ja muudavad jäätmete liigiti kogumise lihtsaks ja mugavaks," kinnitas ta.

Initsiatiiv loob võimalusi

Kui eramajades saab omanik ise otsustada, mis liiki jäätmeid ja kuhu ta kogub, siis kortermajade puhul on vaja elanike ühist otsust. „Kui kortermajas ei ole veel loodud võimalust jäätmeid liigiti sorteerida, siis see on koht, kus elanikud saavad ise initsiatiivi üles näidata ja korteriühistule ettepaneku teha. Kuna segaolmejäätmete kogused vähenevad jagunedes erinevate tasuta kogutavate jäätmeliikide vahel ära, siis aitab see kortermaja kulutusi kokku hoida – see peaks kindlasti olema argument, millega naabreid sorteerimise kasulikkuses veenda," ärgitab Eding ja lisab et ka kortermajal on mõistlik üle vaadata senised erinevate jäätmeliikide kogumisvahendite suurused ja tühjendussagedused.

TVO on nii eramajadele, korteriühistutele kui ettevõtetele loonud võimaluse anda olmejäätmetest eraldi kogutud pakendid ära tasuta. Kui jäätmete liigiti kogumine ja nende ära andmine on võimalikult mugav ja lihtne, siis on see inimestele tugevaks motivaatoriks. Enam ei aega mõelda või arutleda, kes peab või kas peab mida tegema – kõik peavad panustama ja hakkama jäätmeid liigiti sorteerima. Ainult nii saame veel midagi ära teha keskkonna heaks.

Pakendite sorteerimisel ei tasu üle mõelda – see on palju lihtsam kui arvatakse.

- Veendu, et tegemist on pakendiga ehk kas sinu käes olev ja küsimusi tekitav ese on olnud mõne toote ümber? Kui on, on tegemist pakendiga, sõltumata selle materjalist ja käib vastavasse pakendikonteinerisse (papp-paber, klaas, plast-metall).
- Jälgi, et pakend oleks tühi ja puhas. Pakend peab olema piisavalt puhas, et see ei määriks segunemisel ja kokkupressimisel teisi materjale. Vajadusel loputa pakend kergelt veega läbi.
- Erista klaas-, papp-, plastik- ja metallpakendid. Võimalusel eralda erinevad materjalid üksteisest (keera maha korgid, eemalda kaaned ja pappkraed jms.).
- Leia lähim avalik pakendikonteiner või telli teenus (pakendikonteiner korteriühistutele või kollase koti teenus eramajadele). Pane pakendid materjalide alusel eristades vastava sildiga konteinerisse.

Mis saab pakendist edasi?

Tootjavastutusorganisatsioon OÜ kaudu kokku kogutud pakendid suunatakse Ragn-Sellsi sorteerimiskeskustesse järelsorteerimisse, kus pakendid üksteisest materjalide liikide kaupa lahti sorteeritakse. Seejärel lähevad need liigiti järgmiselt:

KLAAS – eraldatakse värvi järgi ja valdavalt suunatakse Järvakandi klaasivabrikusse, kus kvaliteetsemast toorainest saavad uued pudelid. Vähemkvaliteetsem klaasmaterjal suunatakse Soome klaasvilla vabrikusse.

TETRAPAKENDID – need lähevad Soome ja Poola, sest Eestis ei ole hetkel ühtegi tehast, mis tetrapakendeid ümber töötleks. Kõige väärtuslikum osa tetrapakendist on kartong, millest tehakse kipsplaatide ümbrispaberit.

JOGURTITOPSID – suunatakse granuleerimisse ja nendest tehakse näiteks elektripistikuid.

KODUKEEMIA PAKENDID – lähevad valdavalt ekspordiks, see on hea materjal, mida saab laialdaselt kasutada uute plasttoodete valmistamisel.

LIHATOODETE PAKENDID – nendest valmistatakse plastkaste (transpordikastid, hoiustamise kastid jms.).

KARTONG – eksporditakse Leetu ja sellest tehakse lainepappi.

AJALEHEPABER – läheb taaskasutusse Eestis ja sellest toodetakse näiteks tselluvilla.

METALL – sorteeritakse välja magnetite abil ja suunatakse Soome ümbertöötlemisele.

ERINEVAD KRÕBISEVAD PAKENDID (krõpsu-, jäätise-, kommipaberid) – et need on tihti komposiitmaterjalid, mida ringlusesse suunata ei saa, siis läheb see põletamisele ehk suunatakse energiasse.

Tõesti ei ole täna kõikide pakendite jaoks ümbertöötlemise lahendusi, kuid töö selle nime käib igapäevaselt. Igaüks saab aga anda oma panuse puhtamasse keskkonda, kui sorteerib jäätmeid igal pool – kodus, tööl või avalikus ruumis.

Marutaud on surmaga lõppev haigus – ole teadlik ja vaktsineeri oma lemmik, nii kaitsed ka ennast!

Marutaud on loomade ja inimeste ühine nakkushaigus, mida pole võimalik ravida. Haigus lõppeb haigustunnuste väljakujunemisel alati surmaga. Õnneks on marutaudi vastu olemas vaktsiin, mille abil saab haigust ennetada.

Marutaud on laialt levinud meie idanaabrite territooriumil, seetõttu on ka marutaudi oht meie lemmikloomadele ja selle kaudu ka inimesele endiselt suur. Võimalus, et haigus Eestisse jõuab (nakatunud mets- või koduloomaga) on piirialadel vägagi reaalne. Lähimad marutaudi juhtumid on olnud Pihkva oblastis ja ka Petseris. Seda kõike arvestades, tuleb lemmiklooma omanikel olla väga hoolas ning kindlasti oma lemmikud marutaudi vastu vaktsineerida.

Selleks, et vältida nii enda kui oma lemmiku nakatumist, on oluline roll ja vastutus loomaomanikul. Tuleb hoolitseda, et loom saaks õigeaegselt marutaudi vastu vaktsineeritud. Lemmiklooma vaktsineerimiseks pöördu loomakliinikusse või võta ühendust loomaarstiga. Vaktsineerimise info kantakse looma passi, kuhu kirjutatakse ka järgmise vaktsineerimise aeg. Esmane lemmiklooma vaktsineerimine tuleb teha hiljemalt looma 21. elunädalaks. Uuesti tuleb loom vaktsineerida aasta pärast ja edasi juba kahe aastase intervalliga. Oluline on, et vaktsineeritaks ka neid lemmikuid, kes elavad toas.

Riik tasub marutaudivastase vaktsiini eest, loomaarsti visiidi eest tasub loomaomanik. Muude enamlevinud nakkushaiguste vastu on võimalik lemmikuid vaktsineerida kompleksvaktsiiniga. Sellisel puhul tuleb vaktsiini ja ka visiidi eest tasuda loomaomanikul.

Enne vaktsineerimist tuleks koerale või kassile teha ussikuur. Selleks saab vajaliku tableti osta lähimast apteegest, teada tuleb vaid looma kaalu. Vaktsineerima minnes võta kaasa lemmiklooma pass. Passi kantakse vaktsineerimise andmed ja järgmise vaktsineerimise aeg.

Marutaudi võib nakatuda ka inimene. Marutaud levib haige looma süljega, sattudes haava looma hammustuse tagajärjel. Kiire haava puhastamine ja vaktsineerimine esimeste puremisjärgsete tundide jooksul annab võimaluse ennetada haiguse teket ja selle lõppemist surmaga. Koerad ja kassid on peamised loomad, kes haigust inimesele levitada võivad. Kui lemmikloom on vaktsineeritud, siis sellist ohtu ei ole.

Loe lisa Põllumajandus- ja Toiduameti kodulehelt.

Rõuge vald aastatel 1914–1920, XIII osa

Tänases osas teen juttu sellest, millega tuli silmitsi seista meie valla rahval 1919. aasta kevadel.

Kui Eesti väed vabastasid veebruaris ja märtsis enamuse praeguse valla territooriumist (punaste kontrolli alla jäi vaid väike territoorium lõuna pool Pihkva – Riia kiviteed), siis märtsi lõpus olukord muutus. Punase väejuhatuse plaanide järgi pidi algama suur pealetung Aluksnest Võru sihis. Selle pealetungi edenedes algas talurahva massiline põgenemine. Misso kandi elanikud kogunesid Vastseliina ümbrusse, Haanja/Rogosi rahvas Võru linna; Luutsniku-Viitina-Rõuge rahvas lõi oma laagri üles praeguse Käätso küla juurde Valga – Rõuge teeristi kõrvale. Mõniste ja Varstu rahvas jäi sellest uuest pealetungist üsna puutumata ja suuremat põgenikelainet sealt ei tulnud.

Kuidas siis põgeneti? Kaasa võeti kõik hobused, vankrid ja kogu noorem rahvas. Maha jäid ainult vanemad, keda punane terror ega sundmobilisatsioon ei ähvardanud. Sead tapeti, kanad pisteti puuridesse ja koormasse, mõned lehmad ohelikkepidi vankrite külge. Kõik söödav, mis maha jäi, pandi punaste poolt nahka. Loomad löödi maha ja läksid sama teed. Selle ärahoidmiseks peideti toiduained, et mahajäätjatel oleks võimalik mingi aeg üle elada.

Kes ei põgenenud, jäid punaste hammasrataste vahele. Nooremad mehed mobiliseeriti Võru Punasesse Kütipolku, vanemad mehed sunniti tasuta lõpututesse vooridesse – oli ju vaja kogu rindel vajaminev kraam Aluksnest kohale vedada. Selleks liikusid lõputud voorid mürskude, padrunite, toidu ning muu varustusega Haanja ja Rõuge alla. Tagasi veeti haavatuid Aluksne haiglatesse. See 40-kilomeetrine retk hobuvankrites osutus haavatutele kolgata teeks ja väga paljudele lõppes see kusagil teekraavis. Nende ja ka rindel langenute matmiseks moodustati kohalike seast spetsiaalsed matusekomandod. Paljudel juhtudel riisuti surnutelt kõik riided ja nimetutesse haudadesse aeti langenud aluspesu väel, kui sedagi.

Põgenikel, kes taganesid koos Eesti vägedega ja jäid pidama Käätso küla lähedal, oli algul samuti raske. Märtsi lõpus valitsesid veel öösiti kõvad külmakraadid, kuid Eesti valitsus tuli inimestele vastu. Saadeti hulgaliselt sõjaväe tarbeks varutud telke ja nn bursuikasid. Neid oli endistes Vene sõjaväe ladudes küllaldaselt. Vabadussõjas neid eriti ei kasutatud, sest eelistati ööbida taludes ja mõisates, kuid nüüd kulusid need marjaks ära. Iga pere sai 10 mehele mõeldud telgi ja bursuika. Naised tegelesid kollektiivse toiduvalmistamisega, sest põgenikelaagrile eraldati paar sõjaväe supikatelt. Mehed, nagu punaste poolgi, leidsid teenistust voorides. Erinevalt punastest saadi selle eest tasu Eesti markades. Rõuge meeste põhiline marsruut oli Võru raudteejaam – Rõuge/Nursi/Sänna. Kahjuks tuli ka meie pool haavatuid rindelt Võru haiglasse vedada, aga vahemaad olid oluliselt väiksemad kui vastaspoolel. Mai algul, ilmade soojenes, muutus elu põgenike laagrites vägagi mõnusaks. Korraldati isegi simmaneid, kuhu lähedal rindel olevad sõdurid olid oodatud kohalikke neidusid tantsitama. Paljude tolleaegsete Põhja-Eestist pärit sõdurite mureks oli „keelebarjäär“ – ei osanud ju kohalikud eesti ega sõdurid võro kiilt. Aga ega see ei takistanud, lusti ja rõõmu kui palju.

Lisan siia Rootsi kapteni Einar Lundborgi meenutusi sellest põgenikelaagrist. Kpt Lundborg oli Eesti soomusauto „Kalevipoeg“ komandör, kes hilisemas elus sai kuulsaks sellega, et päästis Itaalia dirižaabli juhi kindral Umberto Nobile, kui tema juhitud õhulaev purunes Arktika jääväljadel 1928. aastal.

Hommik oli kaunis, kuid külm. Päike oli juba tõusnud ja alustanud oma päevast rännakut – punane hiigelketas selles suunas, kuhu pidime liikuma. Algul sõitsime mööda suurepärast, munakivi-sillutusega Võru – Rõuge kiviteed. Hoolimata varasest hommikutunnist kohtasime teel mõningaid hobusemehi, kelle loomad meid nähes otsekohe lõhkuma hakkasid ja teelt minema kihutasid. Meis kutsus see esile kaastundliku muige, sest meie tundsime ju endid kindlaina oma teraskestas. Umbes 10 km rindest sattusime suurele põgenikelaagrile, mis asetses otse tee ääres suures kasesalus. Tohutul hulgal vankreid ja hobuseid loogarakendusega, vankritel kuhjunud elatustarbed, viljakotid, loomatoit, majutustarbed ja palju muud, lisaks sellele kõigele kariloomad – hobused, lambad, lehmad ja sead. Kõik see andis tunnistust rinde lähedusest. Põgenikud olid perekonniti, igaüks oma lõkke ümber, taadid, eided, naised, neiud ja lapsed. Peatusime nende juures, et kuulda värskemaid sõjauudiseid. Kohe kogunesid põgenikud meie ümber ja küsimata pakuti meile värsket piima sellisel hulgal, et me ei suutnud kõike ära juua ega oma nõudesse mahutada. Vastutasuks tahtsid talumehed saada veidi bensiini oma tulemasinatele, „välgumihklite“ jaoks, mis igal talumehel tingimata pidi olema. Ei tea kas minu vana-vanaisa ka Einari käest oma välgumihklile bensiini sai, sest oli tema ka selles põgenike laagris koos oma perekonnaga. Kahjuks ei tea ma kas mu esiisa üldse suitsumees oli, sest meie perekonnas pole sellest pahest kunagi lugu peetud. Ei minu isa ega tema vennad sellest lõbust ei hoolinud. Samuti ei ole mina ega mu lapsed sellest pisikust nakatunud. Viitina vallavanemana polnud tal mingitki lootust pääseda punaste kätte jäädes. Mingeid sõjauudiseid põgenikel muidugi anda ei olnud. Kpt. Lundborgi vägitegude juurde tuleme veel tagasi järgnevates osades. Hulljulgeid tegusid saatis ta korda nii Sänna-Varstu ümbruses kui ka hiljem Misso kandis.

Mai alguses saabus rindele Taani pataljon kpt Richard G. Borgelini juhtimisel. Taanlased võtsid kohad sisse piki Rõuge ürgoru põhjakallast Rõuge – Nursi vahelisel alal. 25. mail, kui algas Eesti vägede üldpealetung ja kogu praegune Rõuge vald vabastati, pöördusid ka põgenikud koju ja asusid kiiruga juba hilinenud põllutööde kallale. Sellest pealetungist aga edaspidi.

Praegu oleme aga sündmuste kajastamisel jõudnud mai esimese dekaadini. Rinne seisis paigal ja asetses joonel Saru – Mõniste, kus rinnet hoidsid kitsarööpmelised soomusrongid 1, 2, 3 koos oma dessantosadega, Mõniste – Varstu vahelisel alal asus positsioonidel Läti I Volmari polk, Varstu – Sänna – Nursi lõigus asetses Eesti II polk ja Nursist Rõuges Taani vabatahtlikud. Rõuge – Plaksi – Käo – Mõldre joont kaitses 2. Eesti polk ja sealt edasi kuni praeguse riigipiirini asetses Eesti esimene ratsapolk.

Järgmistes osades tulebki juttu kpt Lundborgi ja soomusauto „Kalevipoeg“ võitlustest.

Mati Kuklane
Rõuge valla volikogu esimees

Taani vabatahtlike auks püstitatud mälestusmärk Rõuge pargis.

Taani vabatahtlike mälestusmärk Rõuges, VI osa

29.–31.VII oli Ostrovi rindel tõeline põrgu. Vaenlane tulistas kahuritest ja jalaväerelvadest vahetpidamata ja ägedalt. Taanlastel hakkasid laskemoon ja toit lõppema. Väike paus oli 31.VII ja 1.VIII vahelisel ööl, kuid päeval algas tulemöll uuesti. Tuli taanduda veidi paremale positsioonidele. Ostrovi linn jäi vallutamata. Järgnes paigal püsimine ja luuresalkade tegevus mõlemalt poolt. 21.VIII said taanlased tõmbuda tagasi puhkusele ühes viletsas külas.

Puhkus ei olnud siiski päris puhkus. Borgelin püüdis saada ülevaadet meeste füüsilisest seisundist. Arstlikul kontrollimisel selgus, et kompaniis oli ainult 50 tervet meest. Teised olid haavatud, kõhuhaiged (toitlustusprobleemid) või muidu kurnatud. Raskemad haavatud ja haiged saadeti Valka taani sõjaväehaiglasse. See oli saabunud pärast vabatahtlikke Eestisse. Haigla juhataja oli dr Boye-Lundstein, lisaks 4 arsti ja 12 medõde (tookordse nimetusega halastajaõde). Haigla kandis Waldemar II nime ja seal raviti peale taanlaste ka eestlasi.

23. või 24.VIII said taanlased käsu siirduda Pihkvasse. Siin tutvus Borgelin Rootsi vabatahtlike kompaniist Eestisse jõudnud kapten Einar Lundbergiga, kes oli nüüd soomusauto (vist Kalevipoeg) pealik. Tema põhimõte oli võidelda kommunistide vastu, kes tõid nälja, muutsid inimesed orjadeks ja metsikuteks. Pihkva jaamas tekkis taanlastel vene voorimeestega lööming, sest taanlased pakkusid transpordi eest Eesti raha, kuid venelased nõudsid välisvaluutat, mida taanlastel ei olnud. Olukord lahenes nii, et üks noormees viskas voorimeeste vahele signaalpommi, mis tegi kõva paugu, kuid ei vigastanud kedagi. Voorimehed põgenesid. See oli taanlaste viimane pauk Eesti Vabadussõjas.

Tagasi kodumaale

Pihkvast sõideti valga kaudu Tartusse (Petseri-Tartu vahel läbi Põlva siis veel raudteed ei olnud). Tartus oli II diviisi staap ja laod. Taanlased andsid varustuse ära. Kapten Borgelin tegi viisakusvisiidi diviisiülemale Viktor Puskarile. 31.VIII lahkuti Tartust. Taani vabatahtlike leping lõppes 1.IX 1919.

Tallinnas paigutati sõdurid Juhkentali kasarmutesse, ohvitserid hotellidesse. 1.IX oli lahkumispidu Estonia teatrimajas rohkete toitude ja rohke viinaga. Kohal olid Johan Laidoner, Johan Pitka, sõjaminister Otto Strandman, mitmed kindralmajorid. Järgmisel hommikul nimetas käskjalg Holstein R. G. Borgelini koloneliks. See pidas ütlemist naljaks. Lõpuks selgus, et Eesti ülemjuhataja oli eelmisel päeval Taani kompanii ülema ülendanud kolonelleitnandiks (tookordse nimetusega alampolkovnikuks). Majori auastet siis Eesti sõjaväes ei olnud. Peale selle nimetati leitnandid la Cour ja Christensen kapteniteks, kõik kornetid ja krahv Holstein lipnikeks.

Taanlaste ära saatmine toimus suure pidulikkusega. Sadamas pidas kõne ja oli viimane teelesaatja sõjaministri abi kindralmajor Andres Larka. Ainult et taanlased olid eelmise õhtu peo tõttu kõvas pohmellis. Aurik Kalevipoeg viis Taani vabatahtlikud Tallinna sadamast teele kodumaa suunas, laeval oli ka Waldemar II nimeline laatsaret. Meedikud arstisid pohmellipõdejaid sõjamehi. Kopenhaagenisse jõuti 5.IX.

Taani ajakirjandus küsitles vabatahtlikke ja nüüd olid kirjutised väga positiivsed, kuskil ei ilmnenud sõjavastalisust. 7.IX õhtuks kutsus miljonär Westenholz kõik vabatahtlikud lõbustuskoha Tivoli restorani. Veel rikkalik sööming-jooming ja iga mehe taldriku all oli 200 Taani krooni kingituseks.

Viggo Jürgensen, kes sai esimesena haavata Rõuge all, tuli Eestisse ja sai hiljem paari ettevõtte omanikuks. Insener Urban Holm tuli samuti Eestisse, abiellus eestlannaga ja oli Tartus tööstur. Krahv Ernst Holstein teenis Eesti ratsarügemendis ja tõusis nooremleitnandiks. Isa kutsus ta Taanimaale tagasi, seal õppis ta põllumajandust. Richard Gustav Borgelinile (oletatav hääldus: rikard gustav borjelin) anti autasutalu – Maidla mõis Virumaal. E. Holstein tuli selle valitsejaks. Oli väga lugupeetud mõisa tööliste ja ka teiste seas. Ta lõpp oli ootamatu. Kord ründas kuri pull üht töölist. Holstein läks teda päästma, kuid sai nii raskeid vigastusi, et suri.

R.G.Borgelin külastas viimase Vene keisri ema Maria Feodorovnat, kes oli tegelikult Taani printsess Dagmar. Ta soovis, et Borgelin läheks kontrollima kindral Judenitši tegvust. Tallinnas kohtus R.G.Borgelin Laidoneriga, kes pakkus talle jalaväe instruktori kohta. Nii jäi Borgelin Eestisse ja lahkus Taanimaale 1939. aastal.

Taani vabatahtlikud võitlesid eesti (ja Euroopa) vabaduse eest. Ajendid olid isikuti mõnevõrra erinevad. Iga inimene on omaette maailm. Nende mälestuseks on Rõuges kiriku vastas künkal mälestusmärk Eesti Vabadusristi saanud sõjameeste nimedega. Vabadusristi said ka mõned teised Taani kodanikud – poliitikud, esindajad, arstid, medõed.

Eestlased ei ole unustanud taanlaste abi raskel tunnil.

LÕPP
4.–25.IX 2022
Voldemar Kiinoja
Krabi küla elanik

Iga säde kätkeb endas suurtulekahju ohtu

Eelmisel aastal said Lõuna-Eesti päästjad 170 väljakutset seoses lõkete, grillide või põleva prügiga, mis ohustasid ümbrust süüdata. Õnneks suudeti sel põhjusel tekkivad suuremad hoonepõlengud siin mullu ära hoida, metsa- ja maastikupõlenguid tuli aga päästjatel kustutada 153 väljakutsel. Iga lõkkepõletaja või grillija peab tagama ümbruse ohutuse ise, muidu võib õdus lõkkepõletamine lõppeda suurte varaliste või looduskahjude ja tagatipuks rahatrahviga. „Käesolevast kevadest hakkavad päästemeeskondade juhid tuleohutusnõuete vastu eksijaid lühimenetluse korras tihedamalt trahvima,“ hoiatas Lõuna päästekeskuse ennetusbüroo juhataja Arvi Uustalu. „Summa, mis ohutusnõuete eiramise eest lühimenetluse korras välja tuleb käia on 40 eurot.“ Uustalu lisas, et tõsisemaid rikkumisi menetlevad ohutusjärelevalve inspektorid, kelle määratud trahvisummad võivad olla oluliselt suuremad.

Lühimenetluse korras määratud trahv on mõjutusvahend, millega elanikke ohutusnõuete täimisele suunatakse, et ennetada kahju tekkimisist nende varale või loodusele. Karistusregistris selline trahv ei kajastu. Raskemaid rikkumisi menetlevad väärteo korras ohutusjärelevalve inspektorid, kelle määratud trahvisummad ulatuda kuni 1200 euroni.

Ohutuse tagamise kõrval on oluline silmas pidada, et lõkkesse tohib panna ainult värvimata ja immutamata puitu, pappi, paberit või haljastusjäätmeid. Muust prügist vabanemiseks lõke kuidagi ei sobi. Sõltuvalt omavalitsuse reeglitest võivad nõuded lõkkepõletamisele ja selle ohutuse tagamisele olla tuleohutuse seaduse nõuetest rangemad. Omavalitsuse kodulehel tasub seepärast heakorra ja jäätmekäitluse eeskirjadega lähemalt tutvust teha.

Lõkkest või grillimisest lennanud sädemest võib hooletuse tõttu saada kurbade tagajärgedega hoonepõleng või ulatuslik loodustulekahju. Selle ära hoidmiseks PEA MEELES!

LÕKKEPÕLETAMISEL:

• Jälgi, et lõke oleks hoonetest, metsast ja põlevmaterjalist ohutus kauguses. Ohutu kaugus sõltub eelkõige lõkke suurusest ja vähim ohutu kaugus igasuguse lõkke puhul peab olema 8 meetrit. Meeste puhul teeb see umbes 10 sammu, naiste puhul ligi 13 sammu.

• Tuulise ilmaga ära lõket süüta. Ka vaiksema tuule puhul jälgi selle suunda, et sädemed ei langeks hoonetele või kuivanud taimestikule.

• Lõkkekoha ümbrus tuleb puhastada põlevmaterjalist ja kulust, et tuli ei leviks taimestikule või turbapinnasesse. Hea mõte on lõkke jaoks kaevata madalam koht, et lõkkeaseme põhjaks jääks tulekindel muld, savi või liiv. Lisaks on kasulik lõkkease ümbritseda mittepõleva pinnase, näiteks mulla, liiva või kividega.

• Lõkkel tuleb hoida silma peal ja valvata, et tuli ümbrusele ei leviks. Selleks peavad lõkke juures olema esmased kustutusvahendid, milleks sobib veega täidetud ämber, tulekustuti või survestatud voolik.

• Mitte mingil juhul ei tohi põletada lõkkes prügi või kemikaalidega töödeldud puitu, milleks on näiteks mööbli osad. See reostab meie ühist elukeskkonda ning on seadusega keelatud.

• Enne kui lõkkeaseme juurest lahkud, veendu, et lõke on kustunud või kustuta see ise. Uuesti süttimise vältimiseks kalla lõkkease veega üle või kata see pinnasega.

• Tuleohutusalast infot saad lisaks küsida riigiinfo telefonilt 1247.

• Pea meeles, et kulu ja roostiku põletamine on aastaringselt keelatud!

LÕKKE TEGEMISEL METSAS:

• Metsas tohib lõket teha selleks ette valmistatud ning tähistatud kohtades. Vaata täpsemalt, kus asuvad RMK lõkkeplatsid.

• Lõkke tegemisel tasub kindlasti eelistada kattega lõkkekohti, sest soojal ja kuival suvepäeval on tuli metsas väga kiire levima.

GRILLIMISEL:

• Enne grillimise alustamist veendu, et grill on töökorras. Kui gaasi- või elektrigrill vajab remonti, lase seda teha spetsialistil.

• Korterelamu üldpindadel grillimine tuleb kokku leppida ühistuga.

• Grillseadme ohutu kauguse valimisel lähtu kasutusjuhendist.

• Kasutusjuhendi puudumisel paiguta grillseade kohta, kus selle kasutamine ei tekita ümbritsevatele hoonetele, põlevmaterjalidele ja taimestikule tuleohtu.

• Eelista lõkkekohale kehtivat vähimat ohutut kaugust, milleks on 8 meetrit.

• Rõdul ja terrassil tohib kasutada ainult sellist grilli, mille kasutusjuhend seda lubab.

Rõuge valla koolide ühine...

Kevadkontsert

12. mail kell 17.00

Mõniste Rahvamajas

Esinevad Rõuge valla koolide õpilased

Sissepääs prii

6. mail 2023
Võrus kultuurimajas Kannel

VÕRUMAA ROBOOTIKAPÄEV

Võistlused:
LEGO sumo
LEGO mäkketõus
LEGO FLL SuperPowered mäng
LEGO loovtöö "Õue mängima!"

Nuti-Võlur

FLL Explore SuperPowered näitus

Nutipesad
Robomiku töötoad

Üritus on osalejatele tasuta

Vaata: robootikapaev.nutivolur.ee

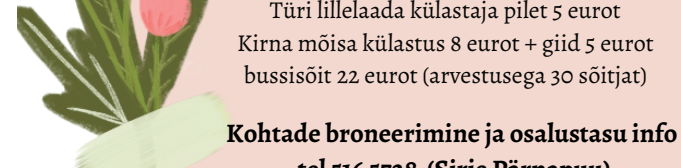

VÕRUMAA ARENDUSKESKUS · VÕRU · EESTI TEADUSHUVI-HARIDUSE LIIT · HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM · Robirinth · ProgeTiiger · VÕRU KAMMER · Robomiku Where brains and plastic meet

III KAVADI KUURITS 2023

25. JUUNI, 12:00

Uue-Saaluse mõisapark, Rõuge vald, Võrumaa

PÄEVAKAVA:

11:00–12:00 võistkondade registreerimine
12:00 avamine
12:15 võistkonnad liiguvad püügikohtadele
12:30–13:30 kalapüük kuuritsaga
14:00–16:00 püütud saagi kaalumine ja võitjate väljaselgitamine. Püütud saagi oksjon, auhindamine

12:30–16:00 tegevused pealtvaatajatele (Keskkonnaameti töötuba, avatud Ulgumaa Puhvet ning Perekond Randma magusakohvik, kohal on Uue-Saaluse Veinitalu oma veinidega)

Võitja saab karika, lisaks palju ägedaid auhindu meie sponsoritelt. Kõik võistlejad saavad auhinna!

PALUME 4- LIIKMELISTEL VÕISTKONDADEL REGISTREERUDA E-MAILI TEEL KUNI 22. JUUNINI: karinasser@hot.ee • Lisainfo tel 56230944
Osalustasu 40€ tasuda sularahas kohapeal

Korraldaja: MTÜ Uue-Saaluse Külaselts

Uue-Saaluse Veinitalu · Holttem · MTÜ Loovuskoda · Keskkonnaamet · Värska · A.LeCoq · Karni · A1000 Market · Sadolin

TURUNDUSTURG & KEVADLAAT
ROGOSI MÕISAS 7. MAIL KELL 10-14

Turule kohane - toodete esitlemine ja müük

Ootame kauplema käsitöölisi, kohalikke tootjaid, taimede ja istikute müüjaid...

Kell 10.15
Võrumaa Metsaühistu infotund

Kell 11.00
Giidiga jalutuskäik mõisas ja pargis

Kell 12.00
Rogosi mõisa keraamikakoja avamine, kultuuriprogramm

+372 528 2989 · sirje@visitrouge.com · Rogosi mõis

Sõit Türi lillelaadale ja Kirna tulbiaeda

laupäeval, 20. mail

VÄLJASÕIT

07.00 Rogosi mõisast
07.30 Võrust (kirikuplatsilt)

Osalustasu 40 eurot
(külastaja piletid ja bussisõit):
Türi lillelaada külastaja pilet 5 eurot
Kirna mõisa külastus 8 eurot + giid 5 eurot
bussisõit 22 eurot (arvestusega 30 sõitjat)

Kohtade broneerimine ja osalustasu info tel 516 5728 (Sirje Pärnapuu)

Võru Instituut otsib oma meeskonda

MAJANDUSSPETSIALISTI

MÕNISTE TALURAHVAMUUSEUMISSE,

kelle peamiseks ülesandeks on muuseumi majandustegevuse korraldamine, mis hõlmab kütmise ja territooriumi korrashoiuga seotud töid ja vastavalt vajadusele abi muuseumi ürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

Oled meile oodatud kui:
- sul on algatusvõimet ja kohusetunnet
- meeldib teha füüsilist tööd vabas õhus
- oskad käsitleda tööks vajalikke seadmeid
- suhtled vabalt eesti ja soovitavalt võru keeles
- sul on B-kategooria load

Omalt poolt pakume:
- vaheldusrikast täiskohaga tööd Eesti vanimas vabaõhumuuseumis;
- võimalust väärtustada Vana-Võromaa rikast ajaloo- ja kultuuripärandit;
- täiendkoolitusi.

Töötamise koht: Mõniste Talurahvamuuseum, Kuutsi küla, Rõuge vald, Võru maakond.

Tööle asumise eeldatav aeg: 1. juuli 2023.a.

Motivatsioonikiri koos CVga esitada hiljemalt **30.04.2023** aadressile wi@wi.ee või postiga Võru Instituut, Tartu 48, 65609 Võru.

Lisainfo: Airi Rüütli, 5804 6692, airi.ryytli@wi.ee

VÕRU INSTITUUT

TULE TUTVUMA EESTIMAA SÜGAVAIMA JÄRVE

RÕUGE SUURJÄRVEGA

EKSKURSIOON JA PAADISÕIT RÕUGE SUURJÄRVEL KOOS LUGUDE JA LEGENDIDEGA ÜMBRUSKONNAST

2–8 inimest, kestus 1 tund, hind 20 €

Lisaks võimalus istuda enam kui 100 miljoni euro otsas.
Samas saab laenutada paati kalapüügiks, lustimiseks ja molutamiseks.

OOTAME TEID IGA PÄEV KELL 8–19!

Giid-paadimees Avo
+372 5841 7770

Erakuulutus

Kaldapinnale rajatud iluaed Ruusmäel ootab maist oktoobrini rohijat.

Tasu kokkuleppel, rohkem infot telefonil 5331 6772.

Trehvämi Rõugõn!

Meie ajalehe toimetab postkastidesse Omniva ja see peab jõudma kõigisse vallas registreeritud postkastidesse (ka neisse, mille puhul on reklaamist loobutud) kahe tööpäeva jooksul pärast välja kuulutatud ilmumiskuupäeva. Kandeprobleemidest saab teavitada valla kommunikatsioonispetsialisti aadressil viivika.nagel@rougevald.ee.

TOIMETAJA: Viivika Nagel, kommunikatsioonispetsialist (viivika.nagel@rougevald.ee)
TIRAAŽ: 2455, VÄLJAANDJA: Rõuge vallavalitsus, Ööbikuoru tn 4, Rõuge alevik. Tel 5346 5809, www.rougevald.ee
TEHNILINE TEOSTUS: Arman Projekt OÜ (kalurileht1@gmail.com, tel 5649 5252)

LOE DIGILEHTE: www.rougevald.ee/ajaleht
Väljaandjal ja toimetajal on õigus avaldamiseks saadetud kirjutisi toimetada ja lühendada ning teha valikuid materjali avaldamise osas. Oma valla elanike ja ettevõtete reklaamide avaldamine lehes on tasuta.

Järgmine leht ilmub 25. mail 2023, materjale sellesse saab saata kuni 11. maini.